

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Szmajduch
Protokolant:	Katarzyna Stefańczyk

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2017 r. w Gliwicach

sprawy B. M. działającego przez opiekuna prawnego M. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej

na skutek odwołania B. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 24 kwietnia 2017 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż stwierdza, że B. M. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w okresie od 1 kwietnia 2013r.

do 31 sierpnia 2016r.

(-) SSO Mariola Szmajduch

VIII U 1037/17

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 24 kwietnia 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że w okresie od 1 lutego 2010r. do 31 sierpnia 2016r. B. M. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

W odwołaniu od tej decyzji, występująca w imieniu odwołującego, jako jego opiekun prawny żona M. M., domagała się zmiany powyższej decyzji i wyłączenia męża z podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w okresie od 1 kwietnia 2013r. do 31 sierpnia 2016r., bowiem w tym czasie B. M. ze względu na zdrowotne następstwa wypadku przy prowadzeniu działalności gospodarczej, faktycznie działalności tej nie prowadził, gdyż nie był w stanie tego robić.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji. Podniósł, że wobec faktu, iż działalność została wyrejestrowana dopiero od 1 września 2016r., brak jest możliwości przyjęcia jej wcześniejszego zaprzestania.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony, B. M., w dniu 29 września 2008r. uzyskał wpis do ewidencji osób prowadzących działalność gospodarczą w zakresie usług transportowych, pod numerem (...). W związku z powyższym w okresie od 1 października 2008r. dokonał zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, z tytułu prowadzenia powyższej działalności gospodarczej.

Działalność ta polegała na świadczeniu usług transportowych przy użyciu samochodów ciężarowych, na rzecz innych podmiotów. Działania ubezpieczonego ograniczały się do pozyskiwania zleceń przewozu towarów w firmie spedycyjnej, z którą prowadził stałą współpracę. Sam nie wykonywał przewozów, nie miał bowiem stosownych uprawnień do prowadzenia samochodów ciężarowych i w tym celu zatrudniał kierowców. Osobiście prowadził rozmowy z kontrahentem, prowadził dokumentację firmy, w tym przygotowywał, z pomocą żony i jej koleżanki, dokumenty do Urzędu Skarbowego i ZUS, prowadził też dokumentację pracowniczą, a także zajmował się wszelkimi innymi sprawami firmy, jak organizowanie czasu pracy podległych pracowników. W tym czasie jego małżonka jedynie w niewielkim zakresie, na zasadzie pośrednictwa pomiędzy ubezpieczonym, a swoją koleżanką mającą wiedzę w zakresie prowadzenia dokumentacji księgowej, wspierała męża przy prowadzeniu tej działalności. Sama natomiast pracowała w charakterze pracownika administracyjno – biurowego w S. G. I., a następnie w tym samym charakterze u innego pracodawcy. Dodatkowo odwołujący w ograniczonym wymiarze czasu pracy zatrudniał J. P., który był jedyną osobą w firmie potrafiącą dokonywać rozliczenia zapisów czasu pracy kierowców, w oparciu o wykresy tachografów.

W dniu 21 września 2012r., w siedzibie swojej firmy (...) uległ wypadkowi, podczas którego upadł ze schodów doznając urazu głowy pod postacią złamania podstawy czaszki i krwiaka wewnątrzczaszkowego. Efektem tego urazu było znaczne pogorszenie stanu jego zdrowia. Mianowicie bezpośrednio po wypadku doznał on obustronnego zaniku słuchu, zaniku widzenia na jedno oko i zaburzeń równowagi, a także afazji. Bezpośrednio po wypadku ubezpieczony przez 2,5 miesiąca przebywał na leczeniu szpitalnym. W tym czasie sprawami firmy, w zastępstwie ubezpieczonego, zajmowali się w różnym zakresie J. P. i żona ubezpieczonego, która ograniczała się do przygotowania, według instrukcji swoich znajomych, niezbędnej dokumentacji, którą następnie dawała do podpisu ubezpieczonemu. Sytuacja taka miała miejsca w sprawach pracowniczych, jak choćby podczas zatrudnienia A. M. w grudniu 2012r., czy też wystawienia świadectwa pracy dla innego pracownika, którego on zastąpił. Po powrocie z leczenia szpitalnego, ubezpieczony posiadał jeszcze ograniczony kontakt z otoczeniem. W szczególności potrafił jeszcze czytać ze zrozumieniem krótkie informacje i komunikaty przekazywane mu przez żonę. W tym czasie sukcesywnie zaczął się pogarszać jego stan psychiczny. Wzrosły zaburzenia pamięci trwałej i świeżej, przestawał rozumieć pisane do niego informacje a także tracił zainteresowanie otaczającą go rzeczywistością. W tym czasie, tj. z końcem grudnia żona ubezpieczonego uznała, iż nie będzie w stanie przejąć w pełni obowiązków męża jako osoby zarządzającej firmą, natomiast stan zdrowia B. M. w tym czasie już całkowicie uniemożliwiał mu wykonywanie takich czynności. W konsekwencji M. M. podjęła decyzję o zakończeniu działalności firmy męża. W tym celu, z pomocą innych osób posiadających niezbędną wiedzę, sporządziła dokumenty wypowiedzeń umów o pracę dla zatrudnionych pracowników, których okresy wypowiedzeń kończyły się w lutym i w marcu 2013r. Następnie w podobny sposób przygotowała dla nich świadectwa pracy i stosowne dokumenty do organu rentowego. Dokumentów tych nie podpisywała, gdyż nie posiadała stosownego umocowania od męża. Wszystkie te dokumenty podpisał ubezpieczony. Nie miał on już w tym czasie świadomości co podpisuje. Była to dla niego czynność mechaniczna polegająca na złożeniu podpisu na dokumentach wskazanych mu przez żonę.

Z momentem zwolnienia z końcem marca 2013r. ostatniego pracownika, faktyczna działalność firmy odwołującego zamarła, gdyż nie było osób mogących wykonywać usługi transportowe. Dodatkowo do sierpnia tego samego roku wszystkie samochody ciężarowe, przy użyciu których świadczone były te usługi, zostały sprzedane. Nie było zatem fizycznej możliwości dalszego prowadzenia działalności gospodarczej przez B. M.. Mianowicie już 21 marca 2013r.

leczący go neurochirurg wystawił zaświadczenie do ZUS o konieczności, z przyczyn psychicznych, przeprowadzenia badania przez lekarza orzecznika w miejscu zamieszkania odwołującego. Od momentu wypadku ubezpieczony nieprzerwanie posiadał prawo do zasiłku chorobowego, zaś od lutego 2013r. ZUS przyznał mu rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia. Z kolei po uznaniu tego zdarzenia za wypadek przy prowadzeniu działalności, od czerwca 2014r. została mu przyznana renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem.

Postanowieniem z dnia 5 lutego 2016r. Sąd Okręgowy w Gliwicach Wydział Cywilny orzekł o całkowitym ubezwłasnowolnieniu B. M., z kolei w dniu 3 sierpnia 2016r. Sąd Rejonowy w Gliwicach Wydział Rodzinny i Nieletnich wystawił dla M. M. zaświadczenie o ustanowieniu jej opiekunem prawnym dla całkowicie ubezwłasnowolnionego B. M.. Dopiero z momentem uzyskania tego zaświadczenia mogła ona podjąć formalne działania zmierzające do wyrejestrowania prowadzonej wcześniej przez jej męża działalności gospodarczej, co ostatecznie nastąpiło od 1 września 2016r.

Powyższe okoliczności faktyczne Sąd ustalił na podstawie: akt organu rentowego, wyjaśnień opiekuna prawnego ubezpieczonego (k.13-15), zeznań świadka J. P. (k.11-13), akt sprawy VIII U 1064/16.

Sąd ocenił zgromadzony materiał dowodowy jako kompletny i wiarygodny, a poprzez to – mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego, B. M. zasługuje na uwzględnienie.

Nie ulega wątpliwości, że B. M. w dniu 29 września 2008r. zarejestrował działalność gospodarczą nr (...).

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie, wobec treści zaskarżonej decyzji i żądania zawartego w odwołaniu, było ustalenie, czy w okresie od 1 lutego 2010r. do 31 sierpnia 2016r. ubezpieczony podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia ww. działalności gospodarczej o nr (...).

Zgodnie z art. 6 ust. 1, pkt.5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, z 13.10.1998r. (Dz.U.2016.993 ze zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

Po myśli art. 8 ust. 6 ustawy, za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych.

Zaś jak stanowi art. 13, pkt 4 tej ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność - od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Brzmienie powyższych przepisów oraz utrwalona linia orzecznicza wskazują, że okresem ubezpieczenia osób prowadzących działalność gospodarczą jest przypadający w okresie podlegania obowiązkowi ubezpieczenia okres rzeczywistego prowadzenia tejże działalności.

I tak w wyroku z dnia 14 września 2007r. III UK 35/07 (LEX 483284) Sąd Najwyższy stwierdził, że:

„1. O prowadzeniu działalności gospodarczej rodzącej obowiązek ubezpieczenia społecznego na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych nie decyduje, sam w sobie, wpis do ewidencji działalności gospodarczej.

2. Art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 13 pkt 4 ustawy z 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych kreuje obowiązek podlegania osób prowadzących pozarolniczą działalność ubezpieczeniom z mocy ustawy od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności. Tak więc, to nie decyzja organu rentowego powoduje powstanie tego obowiązku a jedynie potwierdza ona ten obowiązek. Decyzja ta wydawana jest na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń i nie jest decyzją kształtującą prawa i obowiązki, a jedynie decyzją potwierdzającą przebieg ubezpieczeń.” (porównaj również: wyrok SN z dnia 14 kwietnia 1999r., II UKN 570/98, publik. OSNAPiUS z 2000 r. Nr 13, poz. 518; wyrok SN z dnia 31 marca 2000r., II UKN 257/99, publik. OSNAPiUS z 2001 r. Nr 18 poz. 564).

Samo pojęcie prowadzenia działalności gospodarczej w rozumieniu powołanego na wstępie przepisu jest ujmowane szeroko. Mieszczą się w nim nie tylko faktyczne czynności należące do zakresu tej działalności, lecz także czynności zmierzające do zaistnienia takich czynności gospodarczych. Działalność gospodarcza obejmuje zatem także działania przygotowujące, zdobywanie uprawnień, poszukiwanie klientów, oczekiwanie na kolejne zamówienia. Równoznaczna z prowadzeniem działalności gospodarczej jest gotowość do realizacji zadań objętych zakresem konkretnej działalności (vide: wyrok S.A. w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2003r., III AUa 1531/03, publik. OSAB 2004/1/51; postanowienie SN z dnia 17 lipca 2003r., II UK 111/03, publik. OSNAPiUS z 2003r. Nr 17 wkładka).

Przy ocenie, czy zostały podjęte czynności zmierzające bezpośrednio do rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej w myśl art. 13 pkt 4 ustawy

z dnia 13 października 1998r. o SUS, należy uwzględnić wszelkie okoliczności sprawy, w tym także zamiar (wolę) osoby prowadzącej działalność gospodarczą (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2005r., sygn. I UK 80/05). Należy podnieść za Sądem Najwyższym, że rozpoczęcie działalności gospodarczej polega na podjęciu w celu zarobkowym działań określonych we wpisie do ewidencji działalności gospodarczej (por. wyroku z dnia 21 czerwca 2001r., II UKN 428/00).

Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela stanowiska wyrażone w powołanych wyżej orzeczeniach.

Jak wynika z zebranego materiału dowodowego skarżący, B. M. dokonał wpisu do ewidencji działalności gospodarczej i faktycznie podjął prowadzenie tej działalności. Nadto w okresie od 1 kwietnia 2013r. do 31 sierpnia 2016r. rzeczywiście nie prowadził tej działalności gospodarczej, nie wykonywał w tym czasie żadnych czynności faktycznych wchodzących w zakres jej prowadzenia. W tym czasie był osobą całkowicie niesłyszącą, niedowidzącą na jedno oko z objawami afazji i otępieniem pourazowym i tym samym faktycznie nie miał kontaktu ze światem zewnętrznym. Również wszelkie próby kontaktu z ubezpieczonym były bezowocne. Mianowicie był on w stanie jedynie siedzieć w domu na kanapie przez cały dzień, nie reagował na bodźce zewnętrzne. Jego stan potwierdza zaświadczenie lekarza neurochirurga wskazujące, iż z przyczyn psychiatrycznych w marcu 2013r., nie mógł się on udać na badanie przez lekarza orzecznika ZUS. Ostatecznie badania to zostało przeprowadzone w jego mieszkaniu. Istotnym jest również, że od lutego 2013r. ZUS przyznał mu prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia, a następnie od czerwca 2014r. w związku z wypadkiem. Wprawdzie w tym czasie zatrudnił pracowników, jednak faktycznie byli to w większości kierowcy samochodów ciężarowych nie mający pojęcia o prowadzeniu spraw firmy. Z kolei pracownik biurowy był kompetentny wyłącznie do prowadzenia rozliczeń czasu pracy kierowców i tym samym nie był w stanie samodzielnie podejmować, w imieniu odwołującego, działań związanych z prowadzeniem działalności, jak nawiązywanie kontaktów z klientami oraz pozyskiwania od nich zleceń usług transportowych i ich załatwiania za pośrednictwem kierowców, co było zasadniczym przedmiotem tej działalności gospodarczej. Podobnie żona odwołującego nie była w stanie samodzielnie zająć się tymi sprawami. Jedynie w ograniczonym, niezbędnym zakresie, w dodatku przy wydatnej pomocy osób zewnętrznych, była w stanie sporządzić dokumenty pracownicze, które ostatecznie podpisał ubezpieczony, nie mając świadomości co podpisuje. Ostatecznie z końcem marca 2013r. zwolniony został ostatni pracownik, tj. kierowca samochodu ciężarowego, tym samym nie było fizycznej możliwości świadczenia usług stanowiących przedmiot działalności firmy.

Obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu

i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne prowadzące działalność pozarolniczą - od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności. Chodzi o faktyczne wykonywanie działalności pozarolniczej, w tym działalności gospodarczej. Pojęcie to należy rozumieć w sposób przyjęty w ustawie z dnia 2 lipca 2004. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U.

z 2015r. poz. 584, ze zm.). Oznacza to, że wykonywanie działalności pozarolniczej (gospodarczej) to rzeczywista działalność o cechach określonych w art. 2 powołanej ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, czyli działalność zarobkowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Ocena, czy wykonywana jest działalność gospodarcza należy więc przede wszystkim do sfery ustaleń faktycznych, a dopiero następnie do ich kwalifikacji prawnej. Również wpis w ewidencji działalności gospodarczej (zarejestrowanie) ma przede wszystkim znaczenie w sferze ustaleń faktycznych, gdyż ma on charakter deklaratoryjny. Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą w dniu złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym. Oznacza to, że istnienie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej nie przesądza o faktycznym prowadzeniu tej działalności, ale prowadzi do domniemania prawnego (art. 234 k.p.c.), według którego osoba wpisana do ewidencji jest traktowana jako prowadząca działalność gospodarczą. Domniemanie to może być obalone.

Zdaniem Sądu zebrany materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, że odwołujący rzeczywiście w okresie od 1 kwietnia 2013r. do 31 sierpnia 2016r. nie podejmował żadnych działań faktycznych zmierzających do prowadzenia działalności gospodarczej. Odwołujący wprawdzie za ten okres nie złożył wniosku o zawieszenie tej działalności, należy jednak uznać, że w związku ze stanem jego zdrowia, prowadzącym do jego całkowitego ubezwłasnowolnienia w lutym 2016., złożenie takiego wniosku było niemożliwe.

Reasumując, Sąd ustalił, że odwołujący w okresie od 1 kwietnia 2013r. do 31 sierpnia 2016r. nie prowadził działalności gospodarczej na podstawie zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej o numerze (...).

W konsekwencji poczynionych ustaleń Sąd uznał, iż B. M. w okresie od 1 kwietnia 2013r. do 31 sierpnia 2016r. nie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Mając na względzie powyższe, z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd orzekł, jak w sentencji.

(-) SSO Mariola Szmajduch